

VAINAS FORMAS NOZĪME NOZIEDZĪGU NODARĪJUMU IDEĀLĀS KOPIBAS KVALIFIKĀCIJĀ

*Mg. iur. Ainārs Persidskis,
Biznesa augstskolas „Turība”
studiju programmas „Juridiskā zinātne” doktorants, Latvija*

Ievads

Šī raksta aktualitāte ir saistīta ar to, ka noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība ir vis-sarežģītākais noziedzīgu nodarījumu daudzējādības institūta veids. Samērā bieži tiesu praksē ir konstatējami gadījumi, kad persona izdara nodarījumu, kurā saskatāmas vairāku noziedzīgu nodarījumu sastāvu pazīmes, tāpēc ir nepieciešams lemt par pareizu personas izdarītā nodarījuma kvalifikāciju. Noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība var radīt grūtības pareizi kvalificēt nodarījumu, jo nepieciešams izšķirties par to, vai nodarījumā saskatāms noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības vai krimināltiesisko normu konkurences gadījums. Tomēr ir arī gadījumi, kad grūtības konstatēt noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību nav saistītas ar krimināltiesisko normu konkurenci, bet ar vainas ietekmi uz noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības kvalifikāciju.

Raksta mērķis ir identificēt vainas ietekmi uz noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības kvalifikāciju.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, ir nepieciešams izpildīt sekojošus uzdevumus: 1) analizēt vainas jēdzienu un tā tiesisko regulējumu; 2) analizēt noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības tiesisko regulējumu; 3) izpētīt vainas ietekmi uz noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības kvalifikāciju; 4) izdarīt secinājumus par vainas ietekmi uz noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības kvalifikāciju.

Rakstā pielietota analītiskā, loģiskā, salīdzinošā, induktīvā un deduktīvā pētniecības metode.

Ieskats vainas jēdzienā

Vainas izpratni krimināltiesību doktrīnā ir apkopojis tiesību zinātņu doktors Jānis Rozenbergs, norādot, ka vaina sastāv no personas subjektīvās attieksmes formām¹. Par pamatu šādam vainas izpratnes apkopojumam J. Rozenbergs lielākoties izmantojis profesora U. Krastiņa publikācijas un mācību literatūru, kurā profesors norāda, ka vaina ir noziedzīga

nodarījuma subjektīvās puses pamatpazīme² jeb pati svarīgākā pazīme³. Un, ka vainas jēdziens apvieno nodomu un neuzmanību⁴. Tātad, nosakot vainas formu, jāizvērtē vainīgās personas psihiskā attieksme pret izdarīto noziedzīgo nodarījumu. Noziedzīgos nodarījumos ar materiālu sastāvu ir jāizvērtē, kāda ir bijusi vainīgās personas psihiskā attieksme pret tās izdarīto darbību vai bezdarbību, kā arī vainīgās personas psihiskā attieksme pret tās radītajām kaitīgajām sekām. Noziedzīgos nodarījumos ar formālu sastāvu ir jāizvērtē, kāda ir bijusi vainīgās personas psihiskā attieksme pret tās izdarīto darbību vai bezdarbību.

Vaina ir vainīgās personas psihiskā darbība⁵, no kuras izriet vainīgās personas attieksme nodoma vai neuzmanības formā pret viņas izdarīto prettiesisko darbību vai bezdarbību un ar to cēloņsakarīgi saistītajām kaitīgajām sekām⁶. Ar personas psihisko darbību jāsaprot vainīgās personas gribas moments attiecībā uz tās izdarīto darbību vai bezdarbību un radītajām kaitīgajām sekām. No vainīgās personas gribas momenta izriet šīs personas psihiskā attieksme pret ar likumu apdraudēto objektu un noziedzīga nodarījuma objektīvo pusi.

Vainas jēdziens definēts Krimināllikuma 8. panta pirmajā daļā, kurā ir noteikts, ka par vainīgu noziedzīgā nodarījumā atzīstama tikai persona, kas noziedzīgo nodarījumu izdarījusi ar nodomu vai aiz neuzmanības. No vainas jēdziena satura izriet, ka Krimināllikumā paredzētu noziedzīgu nodarījumu var izdarīt tikai ar nodomu vai aiz neuzmanības. Profesors U. Krastiņš ir pamatoti norādījis, ka Krimināllikumā atsevišķi nav reglamentēts vainas formas risinājums salikta sastāva noziedzīgiem nodarījumiem⁷. Līdz ar to, salikta sastāva noziedzīgiem nodarījumiem jāpiemēro spēkā esošais vainas tiesiskais regulējums un vainas forma nosakāma nodoma vai neuzmanības formā, izvērtējot vainīgās personas psihisko attieksmi pret izdarītā noziedzīgā nodarījuma objektīvajām pazīmēm.

Profesors U. Krastiņš norāda, ka Krimināllikumā ir nepieciešams iekļaut tādu normatīvo regulējumu, kurš noteiktu, ka nodarījums, kas

izdarīts aiz neuzmanības, par krimināli sodāmu var tikt atzīts tikai Krimināllikumā paredzētajos gadījumos un ka salikta sastāva noziedzīgi nodarījumi atzīstami par tīšiem⁸. Profesora viedoklim var piekrist tikai daļēji.

Iekļaujot normatīvo regulējumu, saskaņā ar kuru aiz neuzmanības izdarīts nodarījums par krimināli sodāmu atzīstams tikai Krimināllikumā paredzētos gadījumos, atrisinātos strīds par nodarījuma vainas formu. Piemēram, Krimināllikuma 94. un 95. pantā ir noteikta kriminālatbildība par valsts noslēpuma izpaušanu, kur katrā pantā noteikta konkrēta vainas forma, atrisinot jautājumu par vainas formu valsts noslēpuma izpaušanai.

Tomēr, profesora U. Krastiņa ieskatā, Krimināllikuma 94. pantā paredzēto noziedzīgu nodarījumu iespējams izdarīt tikai apzināti, jo gadījumos, ja persona ir brīdināta par valsts noslēpuma neizpaušanu, tad valsts noslēpumu var izpaust tikai apzināti, tāpēc panta dispozīcijā vārds „apzināti” ir lieks⁹. Pretējās domās ir prokurors M. Leja, kurš norāda, ka profesora U. Krastiņa skatījums ir pārlieku šaurs un neaptver dzīvī iespējamo situāciju daudzveidību. Kā piemēru M. Leja norāda, ka valsts noslēpuma izpaušana var notikt tādā veidā, ka persona pietiekoši nepārliciecinās par ziņu adresāta tiesībām iegūt valsts noslēpumu saturošu informāciju un tāpēc kļūdaini domā, ka izpauž to personai, kurai ir tiesības šādas ziņas iegūt. Kā citu piemēru M. Leja norāda, ka valsts noslēpuma izpaušana iespējama tādā veidā, ka persona savas paviršības dēļ atstāj valsts noslēpumu saturošu dokumentu citām personām pieejamā vietā¹⁰. Krimināllikuma 94. un 95. pantā likumdevējs ir skaidri norādījis uz vainas formām, proti, Krimināllikuma 94. pantā ir noteikta kriminālatbildība par valsts noslēpuma *apzinātu* izpaušanu, tātad, kriminālatbildība iestājas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu ar nodomu, savukārt, Krimināllikuma 95. pantā ir noteikta kriminālatbildība par valsts noslēpuma izpaušanu *aiz neuzmanības*, tātad, kriminālatbildība iestājas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu aiz neuzmanības. Atbilstoši noziedzīga nodarījuma vainas formai gradēti arī sodi. Krimināllikuma 94. un 95. pantā atkarībā no vainas formas diferencēta atbildība, jo tā noteikta gan par valsts noslēpuma tīšu izpaušanu, gan par valsts noslēpuma izpaušanu aiz neuzmanības. Valsts noslēpumu var izpaust aiz neuzmanības, tādus gadījumos, ja persona ir brīdināta par valsts noslēpuma neizpaušanu. Atbildība noteikta pietiekami plaša un aptver dzīvī iespējamo situāciju daudzveidību.

Nevar pievienoties profesora U. Krastiņa viedoklim, ka salikta sastāva noziedzīgi nodarījumi atzīstami par tīšiem. Tāpat, nevar pievienoties profesora viedoklim, ka Krimināllikuma 260. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums kopumā būtu jāatzīst par tīšu. Krimināllikumā ir virkne noziedzīgu nodarījumu ar saliktiem sastāviem un nebūtu pareizi, ja visi šie noziedzīgie nodarījumi būtu atzīstami par tīšiem. Piemēram, Krimināllikuma 260. pantā ir noteikta kriminālatbildība par salikta sastāva noziedzīgu nodarījumu, proti, par ceļu satiksmes noteikumu vai transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas vada transportlīdzekli, un jā tās rezultātā cietušajam nodarīts viegls (pirmā daļa), vidēja smaguma (1^l daļa), vai smags miesas bojājums vai izraisīta cilvēka nāve (otrā daļa), vai izraisīta divu vai vairāku cilvēku nāve (trešā daļa). Krimināllikuma 260. pantā nav dota norāde uz vainas formu, līdz ar to saskaņā ar esošo praksi var secināt, ka Krimināllikuma 260. panta daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu var izdarīt nodoma vai neuzmanības formā.

Izpētot Krimināllikuma 260. panta saturu, var izdarīt secinājumu, ka Krimināllikuma 260. pantā paredzēto ceļu satiksmes noteikumu pārkāpšanu var izdarīt ar nodomu vai aiz neuzmanības, bet pret kaitīgām sekām personas vaina var izpausties tikai kā neuzmanība, tāpēc noziedzīgais nodarījums kopumā atzīstams par izdarītu aiz neuzmanības. Ir iespējamas abas vainas formas attiecībā uz ceļu satiksmes noteikumu pārkāpšanu – nodoms un neuzmanība. Ceļu satiksmes noteikumus var pārkāpt tīši un aiz neuzmanības, piemēram, apzināti pārsniegt maksimāli atļauto braukšanas ātrumu vai, neievērot maksimāli atļautā braukšanas ātruma samazināšanas zīmi un turpināt ceļu nemainīgā ātrumā, jau pārsniedzot maksimāli atļauto ātrumu, pašam par to nezinot, un, ja vainīgās personas nodoms nav vērst uz kaitīgo seku iestāšanos, tad kaitīgās sekas atzīstamas par izdarītām aiz neuzmanības.

Tāpēc, pēc autora domām, saliktos noziedzīgos nodarījumos, kad noziedzīga nodarījuma objektīvo pusi var izdarīt ar nodomu vai aiz neuzmanības un sekas iestājas aiz neuzmanības, tad nodarījums kopumā jāuzskata par izdarītu aiz neuzmanības. Šāds viedoklis izriet no vainas jēdziena – nosakot noziedzīgu nodarījumu izdarījušās personas vainas formu, jākonstatē šīs personas psihiskā attieksme pret noziedzīgā nodarījuma objektīvajām pazīmēm kopumā.

Savukārt, ja vainīgais, tīši pārkāpjot ceļu satiksmes noteikumu vai transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu prasības, vēlas vai apzināti pieļauj, ka tā rezultātā tiks nodarīts kaitējums cietušā dzīvībai, nodarījums jākvalificē kā tīšs nodarījums pret personas dzīvību, bet, ja vainīgais vēlas vai apzināti pieļauj, ka tā rezultātā tiks nodarīts kaitējums cietušā veselībai, tad nodarījums jākvalificē kā tīšs nodarījums pret personas veselību. Piemēram, ja vainīgā persona tīši pārkāpj ceļu satiksmes noteikumus, lai tīši nodarītu kaitējumu cietušā veselībai, tad vainīgās personas nodarījums kvalificējams pēc Krimināllikuma 125., 126. vai 130. panta.

Krimināllikuma 8. panta otrajā daļā ir noteikts, ka, nosakot noziedzīgo nodarījumu izdarījušās personas vainas formu, jākonstatē šīs personas psihiskā attieksme pret noziedzīgā nodarījuma objektīvajām pazīmēm. Respektīvi, nepieciešams konstatēt personas psihisko attieksmi pret noziedzīga nodarījuma objektu, vai noziedzīga nodarījuma objekts apdraudēts ar nodomu vai aiz neuzmanības, tāpat ir nepieciešams konstatēt personas psihisko attieksmi pret noziedzīga nodarījuma objektīvo pusi, vai personas izdarītā darbība vai bezdarbība izdarīta ar nodomu vai aiz neuzmanības. Konstatējot personas psihisko attieksmi pret noziedzīga nodarījuma objektu un objektīvo pusi, ir nosakāma noziedzīgu nodarījumu izdarījušās personas vainas forma un nodarījuma kvalifikācija.

Noziedzīgus nodarījumus, kuri izdarīti ar nodomu, var izdarīt ar tiešu vai netiešu nodomu, bet noziedzīgus nodarījumus, kuri izdarīti aiz neuzmanības, var izdarīt aiz noziedzīgas pašpaļāvības vai aiz noziedzīgas nevērības. Ņemot vērā, ka šajā rakstā, par vainas ietekmi uz noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības kvalifikāciju, noziedzīgiem nodarījumiem tiks analizēta vainas forma, ir nepieciešams norādīt uz tieša nodoma, netieša nodoma, noziedzīgas pašpaļāvības un noziedzīgas nevērības saturu, kurš definēts Krimināllikuma 9. un 10. pantā:

- Noziedzīgs nodarījums atzīstams par izdarītu *ar tiešu nodomu*, ja persona apzinājusies savas darbības vai bezdarbības kaitīgumu un to apzināti veikusi vai pieļāvusi vai arī apzinājusies savas darbības vai bezdarbības kaitīgumu, paredzējusi nodarījuma kaitīgās sekas un vēlējusies to iestāšanos;
- Noziedzīgs nodarījums atzīstams par izdarītu *ar netiešu nodomu*, ja persona apzinājusies savas darbības vai bezdarbības kaitīgumu, paredzējusi nodarījuma kaitīgās sekas un, kaut

arī šīs sekas nav vēlējusies, tomēr apzināti pieļāvusi to iestāšanos;

- Noziedzīgs nodarījums atzīstams par izdarītu *aiz noziedzīgas pašpaļāvības*, ja persona ir paredzējusi savas darbības vai bezdarbības kaitīgo seku iestāšanās iespēju, tomēr vieglprātīgi paļāvusies, ka tās varēs novērst;
- Noziedzīgs nodarījums atzīstams par izdarītu *aiz noziedzīgas nevērības*, ja persona nav paredzējusi savas darbības vai bezdarbības kaitīgo seku iestāšanās iespēju, kaut gan pēc nodarījuma konkrētajiem apstākļiem tai vajadzēja un tā varēja minētās kaitīgās sekas paredzēt.

Turpmāk pievērsīsimies noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības tiesiskajam regulējumam un atsevišķiem noziedzīgu nodarījumu kvalifikācijas gadījumiem, kur noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības kvalifikācija atkarīga no vainīgās personas vainas ietekmes uz nodarījumu kopumā.

Ieskats noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības jēdzienā

1999. gada 1. aprīlī Krimināllikums tika papildināts ar noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības jēdzienu un šī jēdziena redakcija bija spēkā 14 gadus, līdz 2013. gada 1. aprīlim. Likumā bija noteikts, ka noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību veido „personas izdarīts viens noziedzīgs nodarījums, kas atbilst vairāku dažādu noziedzīgu nodarījumu sastāvu pazīmēm”¹¹.

Šāds tiesiskais regulējums bija nepareizs, jo, atbilstoši šai redakcijai, noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība sastāvēja no viena noziedzīga nodarījuma, kas bija un ir pretrunā ar krimināltiesību teorijā nostiprinātām atziņām par noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības veidošanos. Piemēram, jau 1875. gadā krimināltiesību teorijā bija nostiprināta atziņa, ka noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība jeb noziedzīgu nodarījumu saplūšana ir viena un tā paša noziedzīga nodarījuma subjekta izdarīti vairāki noziedzīgi nodarījumi, kuri ir izdarīti vienlaicīgi¹².

Noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība ir jāsaprot kā divu vai vairāku noziedzīgu nodarījumu vienlaicīga izdarīšana, no tā izriet, ka viens noziedzīgs nodarījums nevar veidot noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību, jo sastāv tikai no viena atsevišķa (vienota) noziedzīga nodarījuma sastāva. Tāpēc noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības tiesiskajā regulējumā bija nepieciešami grozījumi, atbilstoši krimināltiesību teorijā nostiprinātām atziņām par noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības veidošanos.

2013. gada 1. aprīlī stājās spēkā grozījumi Krimināllikumā, kuri ietekmēja arī noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības jēdzienu, proti, noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība ir definēta kā „personas izdarīts nodarījums, kas atbilst vairāku dažādu savstarpēji saistītu noziedzīgu nodarījumu sastāvu pazīmēm”¹³.

Noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības jēdzienā vārdi „*viens noziedzīgs nodarījums*” tika aizstāti ar vārdu „*nodarījums*”, kā arī jēdziens papildināts ar vārdiem „*savstarpēji saistītu*”.

No pašreizējā noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības jēdziena redakcijas izriet sekojošas ideālās kopības pazīmes:

- 1) nodarījums atbilst vairāku noziedzīgu nodarījumu sastāvu pazīmēm;
- 2) nodarījums atbilst dažādu noziedzīgu nodarījumu sastāvu pazīmēm;
- 3) nodarījums atbilst savstarpēji saistītu noziedzīgu nodarījumu sastāvu pazīmēm.

Šī raksta autors jau iepriekš ir norādījis uz noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības teorētiskajām un praktiskajām problēmām¹⁴. Krimināllikumā ir izstrādātas un definētas pretrunīgas un pārāk vispārīgas noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības pazīmes, līdz ar to, Krimināllikuma normu piemērotāji noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību izprot atšķirīgi, kas izraisa nevienveidīgu noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības kvalifikāciju.

Noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība jāsaprot kā personas izdarīts nodarījums (darbība vai bezdarbība), kas atbilst vairākiem vienlaicīgi izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, kuru objektīvās puses faktiski kādā daļā sakrīt. Savukārt ar noziedzīgu nodarījumu objektīvo pusi ir jāsaprot fiziskas personas uzvedības ārējā izpausme, kas var radīt vai jau ir radījusi kaitīgās izmaiņas ar Krimināllikumu aizsargātam noziedzīga nodarījuma objektam.

Nodarījuma kvalifikācija

Turpmāk pievērsīsimies atsevišķiem noziedzīgu nodarījumu kvalifikācijas gadījumiem, vērtējot vainas ietekmi uz noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības kvalifikāciju.

Krimināllikuma 146. panta pirmajā daļā ir noteikta kriminālatbildība par darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasību pārkāpšanu, ja to izdarījis uzņēmuma (uzņēmēj sabiedrības), iestādes vai organizācijas vadītājs vai cita persona, kas atbildīga par šo noteikumu ievērošanu, un ja šis nodarījums

izraisījis miesas bojājumus ar veselības traucējumu vai darbspēju paliekošu zaudējumu.

Krimināllikuma 146. panta otrajā daļā ir noteikta kriminālatbildība par darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasību pārkāpšanu, ja to izdarījis uzņēmuma (uzņēmēj sabiedrības), iestādes vai organizācijas vadītājs vai cita persona, kas atbildīga par šo noteikumu ievērošanu, ja tas izraisījis cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vairākiem cilvēkiem.

Lai personu sauktu pie kriminālatbildības par Krimināllikuma 146. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, jākonstatē, ka šajā pantā minētās sekas iestājušās konkrēta darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējoša normatīva akta prasību pārkāpšanas rezultātā, respektīvi, jākonstatē cēloņsakarība starp vainīgā nodarījumu un kaitējuma nodarīšanu cietušajam¹⁵. Tāpat nepieciešams noteikt vainīgās personas psihisko attieksmi pret radītajām kaitīgajām sekām, jo, ja vainīgās personas psihiskā attieksme pret radītajām kaitīgajām sekām izpaužas nodoma formā, tad nodarījuma kvalifikācija pēc Krimināllikuma 146. panta nav iespējama. Klūda vainas formas noteikšanā mēdz novest pie nepareizas nodarījuma kvalifikācijas.

Krimināllikuma 146. panta pirmā un otrā daļa iepriekš minētajā redakcijā bija spēkā arī 2009. gadā. Professore V. Liholaja ir mainījusi savu viedokli par šī noziedzīgā nodarījuma objektīvās puses vainas formu. Krimināltiesību mācību grāmatas izdošanas brīdī 2009. gadā, profesore V. Liholajas viedoklis bija, ka no subjektīvās puses darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasības var pārkāpt *tīši un aiz neuzmanības*, bet vainīgās personas attieksme pret sekām vienmēr izpaužas kā neuzmanība¹⁶. Kriminālatbildība par Krimināllikuma 146. pantā paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem iestājas, ja vainīgā persona darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasību pārkāpšanu izdarīja ar nodomu vai aiz neuzmanības un, kad vainīgās personas attieksme pret sekām izpaudās kā neuzmanība, tādējādi noziedzīgais nodarījums kopumā bija atzīstams par izdarītu aiz neuzmanības.

Tomēr, 2016. gadā izdotajos Krimināllikuma komentāros profesore V. Liholaja ir mainījusi savu viedokli un norāda, ka no subjektīvās puses darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasības tiek pārkāptas tīši, bet vainīgā psihiskā attieksme pret nāvi var

izpausties tikai kā neuzmanība. Profesore turpina, ja vainīgais paredzējis nāves iestāšanās iespēju, tomēr vieglprātīgi paļāvies, ka to varēs novērst, vainīgās personas attieksme pret nodarījuma sekām vērtējama kā noziedzīga pašpaļāvība, bet, ja vainīgais nav paredzējis nāves iestāšanās iespēju, kaut gan pēc nodarījuma konkrētajiem apstākļiem vainīgai personai vajadzēja un tā varēja kaitīgās sekas paredzēt, attieksme pret sekām jāvērtē kā noziedzīga nevērtība¹⁷. Profesors U. Krastiņš norāda, ka gadījumos, kad noziedzīga nodarījuma pamatsastāvs konstruēts kā formāls ar tīšu vainas formu, bet sekas panta dispozīcijā ietvertas kā kvalificējošs apstākļi, un vainīgās personas psihiskā attieksme pret tām izpaužas neuzmanības formā, viss noziedzīgais nodarījums kopumā uzskatāms kā izdarīts ar nodomu¹⁸. No tā izriet, ka Krimināllikuma 146. pantā paredzētie noziedzīgie nodarījumi kopumā atzīstami par izdarītiem ar nodomu. Krimināllikuma komentāros nav dots skaidrojums, kāpēc Krimināllikuma 146. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu objektīvo pusi var izdarīt tikai tīši.

Profesore V. Liholaja norāda, ka gadījumos, ja vainīgā persona, tīši pārkāpjot darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasības, vēlas vai apzināti pieļauj, ka tā rezultātā tiks nodarīts kaitējums cietušā dzīvībai, nodarījums jākvalificē kā tīšs nodarījums pret personu, bet, ja konstatēts nodoms pret kaitējuma nodarīšanu veselībai, tad nodarījums veido kopību ar Krimināllikuma 125., 126. vai 130. panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu¹⁹. Tas izriet no taisnīguma principa, ka smagākās sekas nedrīkst aptvert ar vieglākajām²⁰. Jāiebilst, ka nav korekti norādīt, ka nodarījums veidos kopību, nenorādot uz kopības veidu, jo noziedzīgu nodarījumu ideālās un reālās kopības pazīmes ir atšķirīgas.

Ņemot vērā, ka noziedzīgu nodarījumu ideālās un reālās kopības pazīmes ir atšķirīgas, nepieciešams precizēt noziedzīgu nodarījumu kopības veidu. Ievērojot profesores V. Liholajas viedokli, gadījumos, ja vainīgā persona, tīši pārkāpjot darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasības, vēlas vai apzināti pieļauj, ka tā rezultātā tiks nodarīts kaitējums cietušā veselībai, tad nodarījums veidos noziedzīgu nodarījumu *ideālo kopību* ar Krimināllikuma 125., 126. vai 130. panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu. Pēc šī raksta autora domām, noziedzīgu nodarījumu *reālā kopība* pie iepriekš minētajiem apstākļiem nav iespējama.

Nevar pievienoties profesores V. Liholajas viedoklim, ka no subjektīvās puses darba

aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasības tiek pārkāptas tikai tīši, jo Krimināllikuma 146. panta pirmajā un otrajā daļā nav norādīts, ka kriminālatbildība paredzēta tikai par *tīšu vai apzinātu* darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasību pārkāpšanu, kā tas, piemēram, ir norādīts Krimināllikuma 205. panta otrajā daļā, kurā ir noteikta kriminālatbildība par valsts institūciju izdoto tirdzniecības noteikumu *apzinātu* pārkāpšanu, ja ar to radīts būtisks kaitējums valstij vai ar likumu aizsargātām patērētāju interesēm.

Krimināllikuma 146. panta pirmajā daļā ir noteikta kriminālatbildība par darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasību pārkāpšanu, ja to izdarījis uzņēmuma (uzņēmēj sabiedrības), iestādes vai organizācijas vadītājs vai cita persona, kas atbildīga par šo noteikumu ievērošanu, un ja šis nodarījums izraisījis miesas bojājumus ar veselības traucējumu vai darbspēju paliekošu zaudējumu. Kriminālatbildība paredzēta par darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasību pārkāpšanu ar nodomu un aiz neuzmanības, nevis tikai par *tīšu vai apzinātu* darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasību pārkāpšanu. Tāpēc, pēc autora domām, no subjektīvās puses darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasības var pārkāpt ar nodomu un aiz neuzmanības, nevis tikai tīši, bet attiecībā uz vainīgās personas attieksmi pret sekām, tā vienmēr izpaužas kā neuzmanība. Un kopumā Krimināllikuma 146. pantā paredzētie noziedzīgie nodarījumi atzīstami par izdarītiem aiz neuzmanības.

Tāpat nevar pievienoties profesores V. Liholajas viedoklim, ka gadījumā, ja vainīgā persona, tīši pārkāpjot darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasības, vēlas vai apzināti pieļauj kaitējuma nodarīšanu veselībai, tad nodarījums veido noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību ar Krimināllikuma 125., 126. vai 130. panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu.

Šāds viedoklis ir pretrunā noteikumam, ka pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, proti, kura ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarījusi Krimināllikumā paredzētu nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Krimināllikuma 146. panta pirmajā daļā ir paredzēta atbildība par izraisītu miesas bojājumu

ar veselības traucējumu vai darbības paliekošu zaudējumu aiz neuzmanības, bet Krimināllikuma 125., 126. un 130. panta otrajā daļā ir paredzēta atbildība par tīša miesas bojājuma nodarīšanu, proti, par miesas bojājuma nodarīšanu ar nodomu. Gadījumā, ja vainīgā persona, tīši pārkāpjot darba aizsardzību vai tehnisko drošību reglamentējošo normatīvo aktu prasības, vēlas vai apzināti pieļauj kaitējuma nodarīšanu cietušā veselībai, tad nodarījums kvalificējams tikai pēc Krimināllikuma 125., 126. vai 130. pantā paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem, zūd Krimināllikuma 146. panta pirmās daļas kriminālatbildības pamats, jo vainīgās personas nodarījumā nav saskatāmas visas Krimināllikuma 146. panta pirmajā daļā paredzētās noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Krimināllikuma 146. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums nevar veidot noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību ar Krimināllikuma 125., 126. un 130. pantā paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem, jo vainas forma attiecībā uz radītajām vienām un tām pašām sekām noziedzīgos nodarījumos ir atšķirīga.

Apskatīsim citu līdzīgu nodarījumu. Krimināllikuma 260. pantā ir noteikta kriminālatbildība par saliktu noziedzīgu nodarījumu, proti, par ceļu satiksmes noteikumu vai transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas vada transportlīdzekli, un ja tās rezultātā cietušajam nodarīts viegls (pirmā daļa), vidēja smaguma (1.¹ daļa), vai smags miesas bojājums vai izraisīta cilvēka nāve (otrā daļa), vai izraisīta divu vai vairāku cilvēku nāve (trešā daļa).

Profesors U. Krastiņš norāda, ka ceļu satiksmes noteikumus var pārkāpt tīši un aiz neuzmanības, taču noziedzīgā nodarījuma subjektīvo pusi nosaka personas attieksme pret seku iestāšanās iespēju, un tā var būt tikai neuzmanība²¹. Līdzīgi kā Krimināllikuma 146. pantā, arī 260. pantā vainīgās personas psihiskā attieksme pret radītajām sekām izpaužas aiz neuzmanības. Lai personu sauktu pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 260. panta, atbilstoši kriminālatbildības pamatam, nepieciešams konstatēt, ka vainīgās personas psihiskā attieksme pret sekām izpaudusies kā neuzmanība. Savukārt, ja vainīgās personas psihiskā attieksme pret sekām izpaudusies nodoma veidā, tad nodarījums jākvalificē kā tīšs noziedzīgs nodarījums pret personas veselību vai dzīvību.

Profesors U. Krastiņš norāda, ja transportlīdzekļa vadītājs apzināti pārkāpj ceļu satiksmes noteikumus un vēlas vai apzināti

pieļauj Krimināllikuma 260. pantā norādīto seku iestāšanos vai ir vienaldzīgs pret tām, tad nodarījums kvalificējams kā tīšs noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību vai veselību²². Respektīvi, noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība neveidojas, piemēram, starp Krimināllikuma 260. panta 1.¹ daļu un 126. pantu, par tīša vidēja smaguma miesas bojājuma nodarīšanu, jo vainīgās personas psihisko attieksmi pret miesas bojājumu nodarīšanu raksturo nodoms, kas neatbilst Krimināllikuma 260. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm.

Noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība veidotos tad, ja Krimināllikuma 260. panta 1.¹ daļā būtu paredzēta kriminālatbildība, piemēram, par ceļu satiksmes noteikumu vai transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas vada transportlīdzekli, un ja tās rezultātā cietušajam *apzināti* nodarīts vidēja smaguma miesas bojājums. Vārds „apzināti” norādītu uz to, ka Krimināllikuma 260. panta 1.¹ daļā paredzēta kriminālatbildība par miesas bojājuma nodarīšanu ar nodomu, tādējādi 260. panta 1.¹ daļas un 126. panta vainas forma attiecībā uz radītajām vienām un tām pašām kaitīgajām sekām būtu vienāda, un būtu saskatāms abās normās noteiktais kriminālatbildības pamats. Šādā gadījumā Krimināllikuma 260. panta 1.¹ daļa un 126. pants veidotu noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību. Savukārt, ja vainas forma attiecībā uz radītajām vienām un tām pašām kaitīgajām sekām noziedzīgos nodarījumos ir atšķirīga, noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība neveidosies.

Piemēram, ar pirmās instances tiesas spriedumu persona A notiesāta par to, ka, izmantojot transportlīdzekli, tīši nodarīja vidēja smaguma miesas bojājumus personām C, D un E, kā arī tīši pilnībā sabojāja personas B automašīnu. Persona A, nolūkā noskaidrot attiecības, ar savā rīcībā esošo automašīnu sekoja citai automašīnai, kuru vadīja persona B. Persona A vairākas reizes mēģināja apdzīt personas B vadīto automašīnu, brauca tai cieši aiz muguras, vairākas reizes tīši taranēja pa priekšu braucošo personas B automašīnu, kā rezultātā, pēc kārtējās taranēšanas, personas B vadītā automašīna avarēja – nobrauca no ceļa braucamās daļas un divas reizes apmeta kūleni. Šīs avārijas, proti, personas A noziedzīgo darbību rezultātā personas B vadītās automašīnas pasažieriem, personām C, D un E nodarīti vidēji smagi miesas bojājumi. Šādas personas A darbības pirmās instances tiesa kvalificēja pēc Krimināllikuma 126. panta pirmās daļas (tīša vidēja smaguma miesas bojājumu nodarīšana).

Turklāt minēto tīšu personas A darbību rezultātā personas B automašīna tika pilnībā sabojāta, un tās īpašniekam nodarīti materiāli zaudējumi. Pirmās instances tiesa personas A darbības kvalificēja arī pēc Krimināllikuma 185. panta pirmās daļas (mantas tīša iznīcināšana un bojāšana). Iztiesājot lietu apelācijas instances tiesā, tiesas kolēģija norādīja, ka konkrētajā gadījumā pastāv noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība starp Krimināllikuma 126. panta pirmo daļu un 185. panta pirmo daļu, jo vienas un tās pašas personas A darbības – cietušās personas B automašīnas taranēšana, izraisīja gan tīšu automašīnas sabojāšanu, gan tīšu vidēja smaguma miesas bojājumu nodarīšanu personām C, D un E²³. Netika konstatēta Krimināllikuma 126. panta pirmās daļas un 260. panta nodarījuma ideālā kopība.

Personas A subjektīvā puse tika vērstā ne tikai uz tīšu ceļu satiksmes noteikumu pārkāpšanu, bet arī uz tīšu miesas bojājumu nodarīšanu personām, kuras atradās tīši taranētajā automašīnā. Nodarījums netika kvalificēts pēc Krimināllikuma 260. panta pirmās daļas (Krimināllikuma redakcija, kura bija spēkā 2007. gada 11. augustā) un Krimināllikuma 126. panta pirmās daļas, jo abos noziedzīgos nodarījumos ir paredzēta atšķirīga vainas forma attiecībā uz radītajām vienām un tām pašām kaitīgajām sekām. Personas A nodoms tika vērstā uz tīša miesas bojājuma nodarīšanu, tāpēc bija jāpiemēro tā Krimināllikuma norma, kurā atbildība ir noteikta par tīša miesas bojājuma nodarīšanu.

Temata izpētes gaitā neizdevās atrast tiesu praksē tādu piemēru, kur noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību veidotu divi noziedzīgi nodarījumi, no kuriem vienam noziedzīgam nodarījumam ir nodoma vainas forma, bet otram noziedzīgam nodarījumam ir neuzmanības vainas forma, attiecībā uz radītajām vienām un tām pašām kaitīgajām sekām. Tāpat neizdevās izveidot attiecīgu piemēru. Tāpēc var izteikt pieņēmumu, ka noziedzīgs nodarījums, kurā sekas paredzētas aiz neuzmanības un noziedzīgs nodarījums, kurā sekas paredzētas ar nodomu, nevar veidot noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību, ja kriminālatbildība paredzēta par vienu un to pašu seku radīšanu.

Turpmāk apskatīsim noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības gadījumu, kuru veido noziedzīgi nodarījumi ar vienu vainas formu, kuri izraisa vienas un tās pašas sekas.

Krimināllikuma 147. pantā ir noteikta kriminālatbildība par izgudrotāja un dizainera tie-

sību pārkāpšanu. Panta otrajā daļā ir noteikta kriminālatbildība par piespiešanu ar vardarbību vai tās draudiem, vai ar šantāžu atteikties no izgudrojuma vai dizainparauga autorības vai par līdzautorības uzspiešanu. Brīvības atņemšanas soda maksimālā robeža noteikta uz laiku līdz trim gadiem.

Profesore V. Liholaja norāda, ja piespiešana atteikties no izgudrojuma vai dizainparauga autorības vai līdzautorības uzspiešana saistīta ar vardarbību, tad reālas vardarbības rezultātā nodarītie vidēja smaguma miesas bojājumi pastiprinošos apstākļos un smags miesas bojājums jākvalificē pēc kopības ar Krimināllikuma 126. panta otro daļu vai 125. pantu²⁴. Šādam viedoklim var piekrist daļēji.

Noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība var pastāvēt starp Krimināllikuma 147. panta otro daļu un 126. panta otro daļu vai 125. pantu, jo atšķirībā no 146. panta, kurā vainīgās personas psihiskā attieksme pret sekām noteikta aiz neuzmanības, 147. panta otrajā daļā paredzēto vardarbību var izdarīt tikai un vienīgi ar nodomu, proti, tīši, jo vainīgā persona apzinās savas darbības kaitīgumu un to apzināti veic. Tādējādi, vardarbības rezultātā radītās kaitīgās sekas, kas izpaukušās kā tīši nodarīti miesas bojājumi, atzīstamas par izraisītām ar nodomu.

Tāpat arī Krimināllikuma 125., 126. un 130. pantā paredzētos noziedzīgos nodarījumus var izdarīt tikai nodoma viedā, jo vainīgā persona apzinās savas darbības kaitīgumu un to apzināti veic. Krimināllikuma 147. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums var veidot noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību ar 125., 126. un 130. pantā paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem, jo vainas forma attiecībā uz radītajām vienām un tām pašām sekām noziedzīgos nodarījumos ir viena un tā pati. Tomēr jāņem vērā jautājums par kaitīgo seku aptveršanas robežām, lai netiktu pārkāpts dubultās sodīšanas nepieļaujamības princips. Kaitīgo seku aptveršanas robežas izriet no sankcijā noteiktā soda veida un mēra.

Tāpēc, autors nevar pievienoties profesores V. Liholajas viedoklim, ka Krimināllikuma 147. panta otrās daļas un 126. panta noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība sāk veidoties no 126. panta otrās daļas. Krimināllikuma 147. panta otrā daļa ir plašāka satura norma, jo bez tīša miesas bojājuma nodarīšanas (cietušā veselības intereses) paredz atbildību par piespiešanu atteikties no izgudrojuma vai dizainparauga autorības vai par līdzautorības uzspiešanu (cietušā tiesības uz izgudrojumu), ar 147. panta otro daļu

tiek apdraudēti divi objekti, no kuriem viens apdraudētais objekts ir 126. panta pirmās daļas objekts. Tāpēc Krimināllikuma 147. panta otrās daļas kaitīgo seku aptveršanas robeža nedrīkst būt vienāda ar 126. panta pirmās daļas kaitīgo seku aptveršanas robežu. Kaitīgo seku aptveršanas robežas skatīt tabulā.

Salīdzinot sankcijas tabulā, ir redzams, ka Krimināllikuma 147. panta otrās daļas sankcijā ir noteikta brīvības atņemšanas soda maksimālā robeža uz laiku līdz trim gadiem un tā ir vienāda ar 126. panta pirmās daļas sankciju. Noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības gadījumos, kad plašāka satura normas sankcija ir vienāda ar šaurāka satura normas sankciju, nodarījums jākvalificē pēc abām normām – Krimināllikuma 147. panta otrās daļas un 126. panta pirmās daļas, kā noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība, lai tiktu aptvertas visas nodarījuma kaitīgās sekas. Nodarījuma kvalifikācija pēc Krimināllikuma 147. panta otrās daļas un 126. panta pirmās daļas pamatojama ar to, ka plašāka satura normai ir jāspēj aptvert smagākas sekas, salīdzinājumā ar šaurāka satura normu, jo šaurāka satura norma satur tikai daļu no plašāka satura normas.

Tāpēc, pēc autora domām, ja piespiešana atteikties no izgudrojuma vai dizainparauga autorības vai līdzautorības uzspiešana saistīta ar vardarbību, tad īstenotas vardarbības rezultātā nodarītie vidēja smaguma miesas bojājumi un smags miesas bojājums jākvalificē pēc noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības ar Krimināllikuma 126. vai 125. pantu. Savukārt, ja piespiešana atteikties no izgudrojuma vai dizainparauga autorības vai līdzautorības uzspiešana saistīta ar vardarbību un reālas vardarbības rezultātā nodarīti viegli miesas bojājumi, tad veidosies krimināltiesisko normu konkurence un nodarījums jākvalificē tikai pēc Krimināllikuma 147. panta otrās daļas.

Secinājumi

Samērā bieži tiesu praksē ir konstatējami gadījumi, kad persona izdara nodarījumu, kurā saskatāmas vairāku noziedzīgu nodarījumu sastāvu pazīmes un ir jālemj par pareizu personas izdarītā nodarījuma kvalifikāciju.

Vaina ir vainīgās personas griba attiecībā uz tās izdarīto darbību vai bezdarbību un radītajām kaitīgajām sekām, kura izpaužas nodoma vai neuzmanības formā. No vainīgās personas gribas izriet šīs personas psihiskā attieksme pret ar likumu apdraudēto objektu un noziedzīga nodarījuma objektīvo pusi.

Gadījumos, kad no panta dispozīcijas satura izriet, ka darbība vai bezdarbība satur tikai nodomu, bet vainīgās personas psihiskā attieksme pret sekām izpaužas neuzmanības formā, tad viss noziedzīgais nodarījums kopumā uzskatāms par izdarītu ar nodomu.

Gadījumos, kad no panta dispozīcijas satura izriet, ka darbība vai bezdarbība var izpausties gan nodoma, gan neuzmanības veidā un vainīgās personas psihiskā attieksme pret sekām izpaužas neuzmanības formā, tad viss noziedzīgais nodarījums kopumā uzskatāms par izdarītu aiz neuzmanības.

Noziedzīgi nodarījumi, kuri izdarīti vienlaicīgi un, kuru objektīvās puses faktiski veido objektīvo pušu daļēju kopību, neveido noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību, ja noziedzīgajiem nodarījumiem nav visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes, jo pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura izdarījusi Krimināllikumā paredzētu noziedzīgu nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību nevar veidot tādi noziedzīgi nodarījumi, kuros paredzēta kriminālatbildība par vienām un tām pašām sekām, ja vienā Krimināllikuma normā kriminālatbildība paredzēta par kaitīgo seku izdarīšanu aiz neuzmanības, bet otrā Krimināllikuma normā kriminālatbildība paredzēta par to pašu kaitīgo seku izdarīšanu ar nodomu. Piemēram, Krimināllikuma 146. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums nevar veidot noziedzīgu nodarījumu ideālo kopību ar Krimināllikuma 125., 126. un 130. pantā paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem, jo vainas forma attiecībā uz radītajām vienām un tām pašām sekām noziedzīgos nodarījumos ir atšķirīga.

Tabula. Brīvības atņemšanas soda maksimālās robežas

Krimināllikuma 147. panta otrās daļas sankcija	Krimināllikuma 126. panta pirmās daļas sankcija	Krimināllikuma 126. panta otrās daļas sankcija
soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem	soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem	soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem

Atsauces

- ¹ Rozenbergs J. Vainas institūts krimināltiesībās un tā nozīme noziedzīgu nodarījumu kvalifikācijā. Promocijas darbs. Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte. Rīga, 2012., 21. lpp.
- ² Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 1. Vispārīgā daļa. Rīga: Firma „AFS”, 2003., 36. lpp.; Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 1. Vispārīgā daļa. Rīga: Firma “AFS”, 2007., 41. lpp.
- ³ Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I-VIII¹ nodaļa). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2015., 55. lpp.
- ⁴ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā un Sevišķā daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2001, 23.lpp.
- ⁵ Krastiņš U. Noziedzīga nodarījuma subjekts un vainīgums krimināltiesībās. Jurista Vārds, 05.05.2009., Nr. 18 (561).
Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc/191257-noziedziga-nodarijuma-subjekts-un-vainigums-kriminaltiesibas/>
- ⁶ Krastiņš U. Vainas ietekme uz noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju. Jurista Vārds, 03.06.2003., Nr. 21 (279).
Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc/75563-vainas-ietekme-uz-noziedziga-nodarijuma-kvalifikaciju/>
- ⁷ Krastiņš U. Vēl un vēlreiz par vainu salikta sastāva noziedzīgos nodarījumos. Jurista Vārds, 04.11.2014., Nr.43 (845).
Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc/265536-vel-un-velreiz-par-vainu-salikta-sastava-noziedzigos-nodarijumos/>
- ⁸ Krastiņš U. Tiesiskās paļāvības princips krimināltiesībās. Jurista vārds, 08.03.2016., Nr. 10 (913), 16.-19. lpp.
- ⁹ Krastiņš U. Noziedzīga nodarījuma sastāvs un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 160. lpp.
- ¹⁰ Leja M. Vai Krimināllikumā bija nepieciešama jauna nodoma definīcija. Jurista Vārds, 22.03.2016., Nr. 12 (915).
Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc/268296-vai-kriminallikuma-bija-nepieciešama-jauna-nodoma-definicija/>
- ¹¹ Krimināllikums. Pieņemts 17.06.1998. Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 08.07.1998, Nr.199/200(1260/1261). Pēdējie grozījumi 07.04.2016. 26. panta 2. daļa. Vēsturiskā redakcija, kas bija spēkā līdz 01.04.2013.
- ¹² Кистяковский А.Ф. Элементарный учебник общего уголовного права. Томъ первый. Общая часть. Киев. 1875, с. 221.
- ¹³ Krimināllikums. Pieņemts 17.06.1998. Publicēts: Latvijas Vēstnesis, 08.07.1998, Nr.199/200(1260/1261). Pēdējie grozījumi 07.04.2016. 26. panta 2. daļa.
- ¹⁴ Persidskis A. Noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības jēdziens. Jurista Vārds, 22.09.2015., Nr. 37 (889), 20.-26. lpp.; Persidskis A. Noziedzīgu nodarījumu ideālās kopības pazīmes. Administratīvā un Kriminālā Justīcija. 2015, Nr.3 (72), 41.-49. lpp.
- ¹⁵ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2012. gada 22. maija lēmums lietā SKK-182/2012, krimināllieta Nr. 11220055807.
- ¹⁶ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Zinātniskais redaktors prof. U. Krastiņš. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 244. lpp.
- ¹⁷ Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa (IX-XVII nodaļa). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 358. lpp.
- ¹⁸ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Zinātniskais redaktors prof. U. Krastiņš. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008., 159. lpp.
- ¹⁹ Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa (IX-XVII nodaļa). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 358. lpp.

- ²⁰ Krastiņš U. Normu konkurence un noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība. Tiesību efektivitāte postmodernā sabiedrībā. Latvijas Universitātes 73. zinātniskās konferences rakstu krājums: LU Akadēmiskais apgāds, 2015., 179. lpp.
- ²¹ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Zinātniskais redaktors prof. U. Krastiņš. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009., 643. lpp.
- ²² Turpat.
- ²³ Latvijas Republikas Vidzemes apgabaltiesas 2011. gada 1. novembra spriedums lietā Nr. 11280046607.
- ²⁴ Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa (IX-XVII nodaļa). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 362.-363. lpp.
-

Abstract

The topic of the paper is the influence of fault on the qualification of conceptual aggregation of criminal offences. The concept of conceptual aggregation of criminal offences in Criminal Law of Latvia has been more misleading than introduces clarity. The conceptual aggregation of criminal offences is the most difficult type of all multiplicity types of criminal offences. This research paper provides an overview of the influence of fault on the qualification of conceptual aggregation of criminal offences. At the beginning of research paper is given an overview of the concept of fault and an overview of the concept of conceptual aggregation of criminal offenses. After that is given analyses of separate conceptual aggregation qualification cases, assessing the influence of fault on the qualification of conceptual aggregation of criminal offences. At the end of research paper is given conclusions regarding the influence of fault on the qualification of conceptual aggregation of criminal offences.

Аннотация

Идеальная совокупность преступлений в Уголовном законе Латвии дефинирована неточно. Идеальная совокупность преступлений – самый сложный из всех видов множественности и требует к себе особого внимания. Часто в судебной практике констатируются случаи, когда лицо совершает деяние, которое соответствует признакам нескольких преступлений, и необходимо решать вопрос о правильной квалификации. В начале статьи дан обзор понятия вины и понятия идеальной совокупности преступлений, после чего автор анализирует отдельные случаи деяний, давая оценку значения формы вины при квалификации идеальной совокупности преступлений. В заключение статьи сделаны выводы о значении формы вины при квалификации идеальной совокупности преступлений.